

ΧΡΟΝΙΚΑ זכרונות

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΙΕΡΑΡΧΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ 31 ■ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1980 ■ ΔΙΕΡΓ. 5741

Καλή Χρονία

שנה טובה

ΤΟ ΜΗΝΥΜΑ ΤΟΥ ΚΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΝΕΟ ΧΡΟΝΟ 5741

Με την εύκαιρία των εορτών του Νέου Έτους, 5741, τό Κεντρικό Ισραηλιτικό Συμβούλιο στέλνει σ' όλους τούς όμοθρήσκους τίς πió θερμές εύχές του γιά ύγεία, χαρά, άτομική πρόοδο καί οίκογενειακή εύτυχία.

Ό χρόνος πού άρχίζει σημαδεύεται μέ τήν είσοδο τής Έλλάδος στήν Ε.Ο.Κ. καί γι' αυτό θά είναι ένας χρόνος τόσο κρίσιμος, όσο καί δημιουργικός.

Στή νέα αύτή πορεία του Έλληνισμού τά καθήκοντά μας σάν πολιτών είναι αύξημένα μιά κι είναι συνυφασμένα μέ τίς γιγαντιαίες προσπάθειες του Κράτους καί των συμπατριωτών μας.

Παράλληλα είναι σοβαρά αύξημένα καί τά καθήκοντά μας σάν θρησκευτική μειονότητα. Γι' αυτό τώρα, παρά ποτέ άλλοτε, όφείλουμε νά σταθούμε κοντά στίς Κοινότητές μας. Νά τίς βοηθήσουμε, νά τούς συμπαρασταθούμε. Νά συμπαρασταθούμε όχι μέ τυπικές παρουσίες ή μέ άπλή έκπλήρωση εκείνων πού θεωρούμε σάν ύποχρεώσεις μας, αλλά νά συμπαρασταθούμε ούσιαστικά, μέ πραγματική θέλησι νά βοηθήσουμε καί νά δημιουργήσουμε. Νά κάνουμε δηλαδή «κάτι παραπάνω».

Αυτό τό «κάτι παραπάνω» δικαιούνται νά τό απαιτήσουν οί Έβραϊκοί Όργανισμοί μιά κι αυτοί εργάζονται καί μοχθούν γιά τό σύνολο, γιά τό σήμερα καί γιά τό αύριο.

Η Νέα, λοιπόν, Χρονιά μās βρίσκει μέ αύξημένα καθήκοντα άπέναντι του Έλληνισμού, του Έβραϊσμού αλλά καί τής διεθνούς Κοινότητος. Γι' αυτό ή όλόψυχη εύχή μας είναι γιά Ειρήνη, Πρόοδο καί Δικαιοσύνη.

ΤΙΣΚΟΥ ΛΕΣΑΝΙΜ ΡΑΜΠΟΤ

ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΒΡΑΪΣΜΟΣ

Διαβάζοντας στο τεύχος του Μαΐου των «Χρονικῶν» τὴν εργασία τοῦ Γάλλου συγγραφέα Edmond Fleg με τὸν τίτλο «Γιατί εἶμαι Ἑβραῖος» θυμήθηκα τὸ παλαιὸ βιβλίο πού στολίζει τὴ βιβλιοθήκη μου, τοῦ 1831 πού μόλις εἶχε γίνει Κράτος ἡ Ἑλλάδα μας, καὶ ἀπεφάσισα νὰ γράψω τὰ παρακάτω.

Θέλω συγκεκριμένα νὰ ἀποδείξω πῶς καὶ οἱ Ἑλληνόπαιδες, με τὴν υποτυπώδη τότε παιδεία, θυμήθηκαν καὶ τὴν Ἱστορία τοῦ Ἑβραϊκοῦ Λαοῦ καὶ ἀπεφάσισαν νὰ τὴν διδάξουν στὰ σχολεῖα τῶν. Γιατί πιστεύω πῶς καὶ οἱ δύο φυλές στὸ χῶρο τῆς Μεσογείου ἐπαιζαν τὸ ρόλο τους καὶ ἔχουν τίς κοινές ρίζες καὶ τοὺς κοινούς ἀγῶνες. Δύο φυλές με παράλληλους δρόμους καὶ κοινούς στόχους.

Τὸ βιβλίο πού βρέθηκε στὰ χέρια μου καὶ πού τὰ ἀντίτυπα του σπανίζουν γιὰ τίς Ἑλληνικές βιβλιοθήκες, ἔχει τὸν τίτλο «Ἱστορία τοῦ Ἑβραϊκοῦ Λαοῦ», εἶναι σὲ 32ον σχῆμα καὶ ἔχει περίπου 420 σελίδες. Οἰκῶδες ὅπως καταλαβαίνει κανεὶς. Τὴν ἐπεξεργασία τοῦ βιβλίου ἀρχισε ἀπὸ τὴν Ἱταλικὴ ὁ Κων/νος Βαρδαλάχος τὸ 1827, ὅπου φέρει τὴν ἡμερομηνία στὸν πρόλογό του. Τὸ βιβλίο εἶναι συγγραφή

τοῦ Ἱταλοῦ Φραγκίσκου Σοαῖου καὶ τυπώθηκε σὲ Ἑλληνικὸ τυπογραφεῖο τῆς Ὁδησσού (Ρωσίας) κατὰ τὸ 1831. Τὸ ἔβγαλε ὁ Ἐμπορικὸς Ἑλληνικὸς Σύλλογος γιὰ λογαριασμόν τῶν Ἑλληνοπαίδων. Αὐτὰ ἀναφέρονται στὴν προμετωπίδα τοῦ βιβλίου. Ἀναφέρεται στὴν ἐπιτίμη τῆς Ἱστορίας τῆς Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης καὶ ἐστὶ ὁ Φραγκίσκος Σοαῖος βάζει τὰ θεμέλια τῆς θρησκείας.

Δραστήριος ὁ συγγραφέας με ὀξυνοῖα καὶ βάθος ἐτύγχανε γνωστός στοὺς Ἕλληνες τότε λογίους καὶ πρὸ παντός στὸ Γρηγόριο Κωνσταντᾶ Γραφεῖ στὸν πρόλογό του ὁ μεταφραστὴς «Τὸ βιβλίο αὐτὸ θὰ πρέπει ἀναγκαιῶς νὰ γίνῃ ἀναγκαῖον ἀντικείμενον τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας καὶ διὰ τὰ δύο γένη (ἀνδρῶν καὶ κορασιῶν)». Καὶ ἀκολουθεῖ: «Λογίζομενος λοιπὸν, πόσον περιφημον εἶναι τὸ ὄνομα τοῦ Φραγκίσκου Σοαῖου καὶ ποσὴν ὠφέλειαν ἐπροξένησαν πάντοτε εἰς τὴν Ἱταλίαν τὰ συγγράμματά του ἀπεφάσισα νὰ μεταφράσω τὸ παρὸν βιβλιαρίον εἰς τὴν ὀμιλουμένην γλῶσσαν τῶν νῦν Ἑλλήνων, διὰ τὰ σχολεῖα τῆς Ἑλλάδος τὰ ὁποῖα ἀπ' ὅλα στεροῦνται, ὅσα διευθύνουσι τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν τῶν παιδῶν, ὅχι μόνον εἰς τὰ ρηθέντα σχολεῖα

Ὁ Νίκος Ἐγγονόπουλος γιὰ τὴ Ρωμιοσύνη καὶ τοὺς Ἑβραίους

■ Σὲ συνεντευξί-του στὸ «Βῆμα» (6-1-1980), ὁ ἀπρόσπτος κήρυκας τοῦ υπερεαλισμοῦ Νίκος Ἐγγονόπουλος μίλησε καὶ γιὰ τὴ σημερινή Κοινωνία.

■ Ὁ Ἐγγονόπουλος, ζωγράφος καὶ ποιητὴς τιμήθηκε με τὸ ἐφετινὸ Κρατικὸ Βραβεῖο ποιήσεως, 40 ἀκριβῶς χρόνια ἀπὸ τὴν πρώτη ἐμφάνισί του (τὸ 1939) στὴν Τέχνη.

■ Σὲ ἐρώτησι «ἂν συμφωνεῖ ὅτι ζοῦμε σὲ μιὰ δύσκολη κοινωνία», ὁ Ἐγγονόπουλος ἀπάντησε:

«Πάντοτε ἤμασταν ἐτοί. Εἶναι ἡ ἀπόσταση πού μᾶς κάνει καὶ τὰ ξεχνᾶμε. Δέν εἶναι «κάθε πέρυσι καὶ καλύτερα», ἀλλὰ «κάθε πέρυσι καὶ τὰ λησμονούμε». Πάντοτε ὁ ἄνθρωπος θασανίζοταν. Ἐγὼ ὅμως ὀφείλω νὰ σᾶς τὸ πῶ. Εἶμαι ἓνας θαυμαστής, ἓνας μέγας θαυμαστής τοῦ ἐλληνισμοῦ. Ὁ ἐλληνισμὸς εἶναι ἓνας μεγάλος λαός. Μιὰ ἄλλη φορὰ πού θάχουμε περισσότερο χρόνο θὰ σᾶς μιλήσω τί θαυμασμὸ ἔχω γιὰ

τὴν ἀνθρωπία τῆς ρωμιοσύνης. Εἶναι ἀπίθανο πρᾶγμα. Φανταστεῖτε ὅτι δύο περιούσιοι λαοὶ τοῦ κόσμου εἶναι οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ἑβραῖοι - αὐτοὶ οἱ θασανισμένοι, οἱ καταδιωκόμενοι λαοὶ. Οἱ Ἕλληνες βρῆκαν ὅτι εἶναι σχετικὸ με τὸν ἄνθρωπο. Οἱ Ἑβραῖοι βρῆκαν ὅτι εἶναι σχετικὸ με τὴ θρησκεία, με τὸ Θεὸ. Αὐτοὺς τοὺς δύο λαούς - με προσέχετε, - τοὺς ἀντάμειψαν καταλλῆλως καὶ τοὺς δύο. Καὶ τοὺς Ἕλληνες καὶ τοὺς Ἑβραίους... Σὰν τοῦ Ναστρεντίν Χότζα πού τοῦ ἔλεγαν: «Κάποιος σὲ συκοφαντεῖ. Ποιὸς εἶναι;» - «Δέν τὸν θυμάμαι, κάτι καλὸ θὰ τοῦ ἔκανα, ἀλλὰ δέν τὸν θυμάμαι νὰ σᾶς χαρῶ»... Προσέχετε; Μᾶς ἀντάμειψαν καταλλῆλως ἐμᾶς τοὺς Ἕλληνες ἀπὸ αἰῶνες τώρα, μὰ οἱ Οὐνοί, μὰ οἱ Βούλγαροι, μὰ οἱ Τούρκοι, μᾶς ἐθασάνισαν. Κι ἐμεῖς παραμεῖναμε πάντα δημιουργικοί, πάντα νὰ προσφέρουμε κάτι... Γι' αὐτὸ ὁ ἐλληνισμὸς εἶναι γιὰ μένα μεγάλη παρηγοριά...»

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΟΥ
ΕΒΡΑΙΚΟΥ ΛΑΟΥ

κατ' ἐπιτομήν Συγγραφεύς

Ὑ π ὁ

ΤΟΥ ΣΟΦΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ
ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ ΣΟΛΥΙΟΥ

Καὶ μεταφρασθεῖσα ἐκ τῆς Ἰταλικῆς, εἰς
τὴν Ὁμιλουμένην Γραικικὴν γλῶσσαν

Ὑ π ὁ

ΚΩΝΣΤΑΝΤ. ΒΑΡΑΛΛΑΧΟΥ.
πρὸς χοῦσιν τῶν Ἑλληνικῶν Σχολείων

Ε' κ δ ο θ ε τ π α δ ε

Διὰ τὴν τοῦ ἐνταῦθα Ἑλληνικοῦ Ἑμπορικοῦ Σχολείου.

Ε Ν Ο Δ Η Σ Σ Ω Ι ,

Ἐν τῇ Τυπογραφίᾳ τοῦ τῶν Ἑλλήνων Ἑμπορικοῦ Σχολείου.

1851.

θέλει εἰσθαί ὠφελιμον τὸ βιβλίον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς οἰκίας διὰ τὴν τῶν παιδῶν ἀνατροφὴν καὶ διδασκαλίαν τῶν νέων καὶ τῶν γερόντων». Εἰς τὴν Ρωσικὴν ἔχει μία παράγραφον εἰς τὸ ἐσωτερικόν τοῦ πρώτου φύλλου.

Τὸ κείμενον ἀρχίζει: «ἀπὸ τὴν ἔξοδον τῶν Ἑβραίων ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον ἕως εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ Σαούλ», «Διάβασις τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης. Καταποντισμός τοῦ Φαραώ. Ὡδὴ τοῦ Μωυσέως». Περιεργες οἱ στείξεις τοῦ τυπογραφείου ὅπως τὰ χρησιμοποιοῦσαν τότε μετὰ τὴν περιεργὸν λογιᾶ γραφῇ. Ὁμολογουμένως διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἑβραϊσμοῦ ἀποτελεῖ ἓν ντοκουμέντον. Χρησιμὸν θὰ ἦταν ἡ ἐπανεκδόσις του γιὰ τὴν χρῆσιν τῶν σημερινῶν ἀνθρώπων καὶ πρὸς πλουτισμὸν τῶν Βιβλιοθηκῶν.

Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΒΙΒΛΙΩΝ ΣΤΙΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ

Ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία σημείωσε ἡ πρωτοβουλία τοῦ Κεντρικοῦ Ἰσραηλικοῦ Συμβουλίου ὅπως, στὰ πλαίσια τοῦ πνευματικοῦ του προγράμματος, δωρίσῃ σὲ Βιβλιοθήκας τῆς χώρας βιβλία γιὰ τὸν ἐμπλουτισμὸν τους. Μέσα στὰ ὅρια τῶν δυνατοτήτων του, τὸ Κ.Ι.Σ. ἀπέστειλε βιβλία στὶς 44 ἑνότητες Βιβλιοθηκῆς. Ἐπίσης, κατόπιν αἰτήσεώς τους, ἐνίσχυσε 28 ἄλλες τοπικές, ἐπαρχιακὲς κυρίως, Βιβλιοθήκας.

Γιὰ τὴν πρωτοβουλία αὐτὴ τοῦ Κ.Ι.Σ. ἔγραψαν, μετὰξὺ ἄλλων οἱ ἐφημερίδες: ΑΘΗΝΣ ΝΕΥΣ (10/6), Ἑστία (11/6), Βῆμα (11/6), Θεσσαλονικὴ (11/6), Μακεδονία (11/6), Ἀκρόπολις (12/6), Ἡμερησία (13/6), Βραδυνή (13/6), Καθημερινή (13/6), Βραδυνή (17/6), Γυναίκα (2/7), Οἰκονομικὸς Τύπος (13/7), Ἀνθ'ἐννεσίης τῆς Λούτσας (1 Ἰουλίου).

Ἀπό τὴ ζωὴ τῶν Κοινοτήτων

ΟΙ ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ

Ἡ Ἰσραηλιτικὴ Κοινότης Θεσσαλονίκης, συνεχίζοντας τὴν ὠραία παράδοσιν ποὺ ἐγκαινίασε πρὶν ἀπὸ ἓν τετάρτον τοῦ αἰῶνα, ἀνέλαβε καὶ φέτος τὴ διοργάνωσιν τῶν παιδικῶν κατασκηνώσεων, ποὺ λειτούργησαν στὴν Πλάκα - Λιτόχωρον ἀπὸ τὶς 7 ὡς τὶς 27 Ἰουλίου. Ἡ φετινὴ συμμετοχὴ κατασκηνωτῶν ξεπέρασε καὶ τὶς πρὶν αἰσιόδοξες προβλέψεις. Συγκεκριμένα ἔλαβον μέρος 93 παιδιά, ἡλικίας 7 - 14 ἐτῶν ποὺ προέρχονταν ἀπὸ ὅλες τὶς Κοινότητες τῆς χώρας.

Ἡ ἀρχηγία τῆς κατασκηνώσεως ὑπετέθηκε καὶ πάλι στὸν καθηγητὴ σωματικῆς ἀγωγῆς κ. Θεόδωρον Αυγίδην, ἐνὺ σημαντικὴ ὑπῆρξε καὶ ἡ προσφορά τῶν Ἑβραϊοδιδασκάλων Ἐλιέζερ καὶ Λυδίας Χασόν.

Ὅπως κάθε χρόνο, οἱ κατασκηνωτὲς πέρασαν ἓν ἀξέχαστον καλοκαίρι μετὰ τὰ θαλασσινὰ μπάνια, τὰ παιχνίδια καὶ τὶς ἐκδρομὰς στὶς γύρω περιοχές, τὶς -προβλές ψυχαγωγικῶν ταινιῶν κ.λ.π. Παράλληλα, καὶ ὅσο τὸ ἐπέτρεπαν τὰ περιορισμένα χρονικά περιθώρια, τοὺς δόθηκε μία ἐβραϊκὴ ἐκπαίδευσις μετὰ τὴν ἐκμάθησιν Ἑβραϊκῶν τραγουδιῶν καὶ χορῶν καὶ τὴν τακτικὴν τέλεσιν τοῦ Ὁνεγκ Σαμπάτ.

Ἡ κατασκηνωτικὴ περίοδος ἔληξε μετὰ τὴν καθιερωμένη γιορτὴ ποὺ ἄφησε καὶ πάλι τὶς πρὶν εὐχάριστες ἐντυπώσεις.

Ἡ Ἰσραηλιτικὴ Κοινότης Θεσσαλονίκης, ποὺ περιβάλλει τὸν θεομὸ μετὰ ἀπέραντη στοργὴν καὶ ἀγάπην, κινητοποιήσε ὅλες τὶς δυνάμεις τῆς γιὰ τὴν ἐπιτυχία του καὶ ἐξακολούθει νὰ ἀποβλέπει στὴν ἀγορὰ οἰκοπέδου μετὰ τὴν προοπτικὴν ἀνέγερσιν μονίμων κατασκηνωτικῶν ἐγκαταστάσεων.

Ἄδειες γιὰ τὸ Ρῶς - Ἀσανά καὶ τὸ Γιόμ Κιπούρ

Μετὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. Φ. 448/5/127220 τῆς 8/8/1980 διαταγὴν τοῦ Ἀρχηγοῦ τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων Στρατηγοῦ Ἀγ. Γκράταιου «ἐγκρίνεται ἡ χορήγησις ἀδείας μικρᾶς διάρκειας στοὺς Ἰσραηλίτες Ἐφέδρους Ἀξιωματικούς καὶ Κληρωτοὺς Ὀπλίτες, μέσα στὶς δυνατότητες τῶν ὑπηρεσιακῶν ἀναγκῶν, γιὰ νὰ ἐκτελέσουν τὰ θρησκευτικὰ τοὺς καθήκοντα κατὰ τὶς ἐορτὲς ποὺ καθορίζονται ἡμερολογιακῶς ὡς ἐξῆς: α) Τὴν 11 - 12 Σεπτεμβρίου 1980, γιὰ τὴν πρώτην τοῦ θρησκευτικοῦ ἔτους (Ρῶς - Ἀσανά). β) Τὴν 19 - 20 Σεπτεμβρίου 1980, γιὰ τὴν ἡμέραν ἐξελέσεως (Γιόμ Κιπούρ)».

Ὁμιλία τῆς κ. Ν. Φαῖς σὲ λαρισινὸν σωματεῖον

Στὴ μηνιαία συγκέντρωσιν τοῦ φιланθρωπικοῦ σωματείου «Φίλες τῆς ἀγάπης», τῆς Λαρίσης προσεκλήθη καὶ μίλησε ἡ κ. Νάκη Φαῖς.

Ἡ ἱστορία ποὺ διηγήθηκε ἦταν ἡ δικὴ τῆς ἱστορία, στὰ χρόνια τῆς κατοχῆς. Τότε εἶχε κρατηθῇ ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς γιὰ 15 ἡμέρας, ἀλλὰ τελικὰ τοὺς ἐπέισε ὅτι ἦταν χριστιανὴ καὶ τὴν ἐλευθέρωσαν ζητώντας τῆς καὶ συνῶμην ἐπειδὴ τὴν νόμισαν γιὰ Ἑβραία.

Η ΕΠΙΚΗ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ
ΕΝΟΣ ΛΑΟΥ ΣΤΗ ΓΗ ΤΟΥ:

‘Η παράνομη μετανάστευση στήν Παλαιστίνη

Ένα από τα πλοία σέ μιά από τις άκτές της Παλαιστίνης.

Από την εποχή της καταστροφής του Ναού και της διασποράς του Εβραϊκού λαού, δεν επαψε νά υφίσταται έντονη ή επίθυμία της επιστροφής του στη γή του Ισραήλ. Οι ηγέτες διαφόρων κινήματων και κυρίως Μεσσιανικών, εξήγησαν, από καιρού σέ καιρό, τούς έβραιους γιά επιστροφή στη Γή τους. Τά κινήματα αυτά φανερώνονταν, συνήθως, σέ κρίσιμες, γιά τόν Έβραιο λαό έποχές, πού έρμηνεύονταν σάν προετοιμασία γιά τήν εμφάνιση του Μεσσία - Λυτρωτή.

Έτσι μπορούμε νά πούμε ότι ό «πολιτικός Σιωνισμός» δεν βλάστη-

σε από τίποτα άλλο παρά από ένα παλιότερο Σιωνισμό, τόν «Μεσσιανικό Σιωνισμό». Αυτός ό «Μεσσιανικός Σιωνισμός» διηρκεσε μέχρι τό έτος 1882, παρ' όλο ότι παράλληλα, υπήρχαν και δείγματα «πολιτικού Σιωνισμού». Δύο ήταν οι αιτίες που έφεραν, ειδικά τό έτος αυτό, τό 1882, μιά αναγέννηση της μεταναστευτικής συνείδησης στη Γή των πατέρων. ‘Η ίδρυση του κινήματος «Χιμπάτ Τσιών» και τά πογκρόμ έναντιον τών έβραιών της Ρωσίας πού άρχισαν σέ μεγάλη κλίμακα, τό 1881. Οι πρώτοι λοιπόν, αυτοί μετανάστες ίδρυσαν με τόν έρχομό

τους στό Ισραήλ, αγροτικές εκμεταλλεύσεις, ενώ ένα μέρος αυτών εγκαταστάθηκε και στις πόλεις.

Η πρώτη εγκατάσταση εβραίων στήν Παλαιστίνη

Αυτή η πρώτη εγκατάσταση, τα νεώτερα χρόνια, έβραιων στην Παλαιστίνη, αποτελεί συγχρόνως και την Ιστορία της νέας εβραϊκής άμυνας στη Γή τους. Αυτή είναι και η εποχή ιδρύσεως τών πρώτων εβραϊκών γεωργικών εγκαταστάσεων στην Παλαιστίνη, της αναγέννησης της εβραϊκής γλώσσας σάν καθομιλουμένης γλώσσας, της καθιέρωσης ενός ενιαίου εκπαιδευτικού συστήματος και του προγραμματισμού γιά την ίδρυση ανεξάρτητων δημόσιων εβραϊκών ιδρυμάτων.

Τήν εποχή αυτή η Παλαιστίνη αποτελούσε μέρος της Όθωμανικής Αυτοκρατορίας. Αμέσως, λοιπόν μετά την πρώτη αυτή μετανάστευση του 1882, οι Τουρκικές αρχές κατάλαβαν τά πολιτικά αποτελέσματα ενός τέτοιου κινήματος, σέ αντίθεση με τίς προηγούμενες μεταναστεύσεις πού ό σκοπός τους, καθώς είπαμε, δεν ήταν πολιτικός αλλά, κυρίως, θρησκευτικός. Αυτός ήταν ό λόγος τών προσπάθειών τών Τουρκικών άρχών νά περιορίσουν ή και νά έμποδίσουν την είσοδο έβραιων στην Παλαιστίνη, την απαγόρευση άγοράς έδαφών από έβραίους,

Τό πλοίο «Θεόδωρος Χέρτσλ» στό λιμάνι της Χάιφας.

Η ΕΠΙΚΗ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΕΝΟΣ ΛΑΟΥ ΣΤΗ ΓΗ ΤΟΥ:

καθώς και την απαγόρευση ίδρυσης αγροτικών ή άλλων εγκαταστάσεων.

Παρ' όλες αυτές τις απαγορεύσεις, ο αριθμός των εβραίων στην Παλαιστίνη, αυτά τα χρόνια (1882 - 1914), αυξήθηκε από 25.000 σε 85.000 άτομα.

Η Παλαιστίνη υπό τους άγγλους

Με την κατάληψη της Παλαιστίνης από τους άγγλους άλλαξαν οι προϋποθέσεις δυνατοτήτων εβραϊκής μετανάστευσης. Στή «δήλωση Μπάλφουρ», τον Νοέμβριο 1917, η Βρεταννική Κυβέρνηση, τόνιζε ότι «βλέπει καλοπροαίρετα την ίδρυση εθνικής έστιας για τόν Έβραιο λαό στην Παλαιστίνη, και θα κάνει κάθε δυνατόν για να διευκολύνει την πραγματοποίηση αυτού του σκοπού».

Με την ανάληψη της έντολης για την Παλαιστίνη, κατόπιν απόφασης της Κοινωνίας των Έθνών, το 1920, καθορίστηκε από την Άγγλία, αναλογία 16.500 πιστοποιητικών μετανάστευσης στην Παλαιστίνη. Μετά, όμως, τα γεγονότα και τις διαμάχες που έγιναν στην Παλαιστίνη μεταξύ αράβων και εβραίων, το 1921, τέθηκαν περιορισμοί στη μετανάστευση, βάσει «των δυνατοτήτων οικονομικής απορροφήσεως της Παλαιστίνης και των ιδρυμάτων αποικισμού».

Η άρχη της «δυνατότητας οικονομικής απορροφήσεως» καθορίστηκε επισήμως με την δημοσίευση της «Λευκής Βίβλου» για την Παλαιστίνη το 1922, που αποτελούσε την βρεταννική έρμηνεία της Έντολης της Κοινωνίας των Έθνών. Αυτή η συστηματικοποίηση, παρ' όλους τούς περιορισμούς που έβαλε επέτρεψε μια συνεχή αύξηση του εβραϊκού πληθυσμού στην Παλαιστίνη από 85.000 άτομα το 1917 σε 400.000 άτομα και το 1937 και ανέβασε το ποσοστό τόν εβραίων στον πληθυσμό της χώρας από 10% σε 30%.

Παρ' όλα όμως τά κατ' άρχην εύεργετικά για τούς εβραίους αποτελέσματα, αυτό «τό σύστημα της

Δραπέτευση από τό στρατόπεδο συγκεντρώσεως στην Κύπρο.

αναλογίας» δέν επέτρεψε ποτέ την ελεύτερη μετανάστευση όλων τών εβραίων που τό επιθυμούσαν. Άπ' αυτή, λοιπόν, την απαγόρευση, γεννήθηκε παράλληλα μέ την νόμιμη μετανάστευση και ή παράνομη, δηλαδή: είσοδος εβραίων στην Παλαιστίνη χωρίς την άδεια τών βρεταννικών άρχών.

Νέα μορφή πήρε ή εβραϊκή μετανάστευση στην Παλαιστίνη τά χρόνια 1932 - 1936, έποχή οικονομικής εύμερειας στην χώρα, σε άντιθεση μέ την οικονομική κρίση που τά σημάδια της ήταν φανερά στην Εύρώπη. Έπίσης, στά χρόνια αυτά αύξάνονταν στην Γερμανία και στην άλλη κεντρική Εύρώπη, τά δείγματα του άντισιμιτισμού. Τήν εποχή, αυτή έφτασε στην κορυφή της ή νόμιμη μετανάστευση, όμως ή πίεση τών ζητούντων άδεια μετανάστευσης έκανε μικρή την αναλογία τών πιστοποιητικών που έδινε ή Μ. Βρεταννία και έτσι δημιουργήθηκε μία άλλη αίτια αύξησης της παράνομης μετανάστευσης.

1932: Άρχίζει ή παράνομη μετανάστευση

Τό πρώτο κύμα αυτής της παράνομης μετανάστευσης ήλθε τό 1932 μετά τούς άθλητικούς αγώνες της πρώτης Μακκαβιάδας, κατά την διάρκεια της όποιας, πολλοί νέοι άθλητές αποφάσισαν νά εγκατασταθούν στό Ισραήλ.

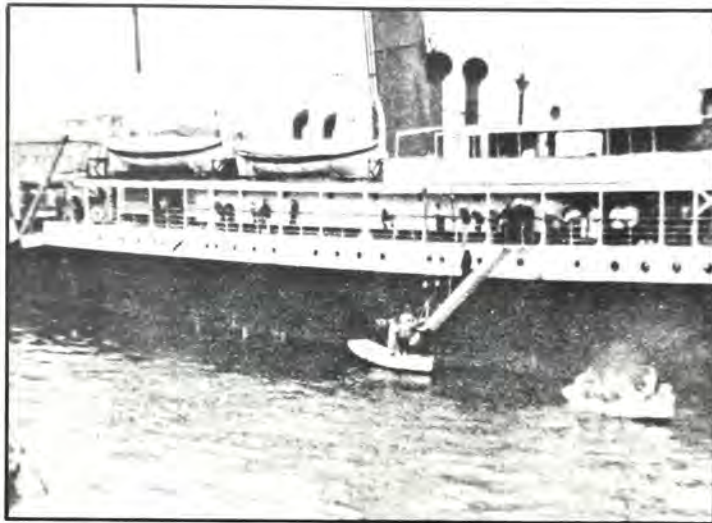
Τό στρατόπεδο συγκεντρώσεως στην Κύπρο.

Έπίσης, παράνομοι μετανάστες έφτασαν στό Ισραήλ και μέ άλλα μέσα και ή βρεταννική άστυνομία παρακολουθούσε τό φαινόμενο από κοντά και κατέβαλε κάθε προσπάθεια νά τό έμποδίσει.

Η πρώτη προσπάθεια όργάνωσης της παράνομης αυτής μετανάστευσης σε μεγάλη κλίμακα - μετανάστευση που όνομάστηκε από τότε «Άσπαλά» - έγινε από την Όμοσπονδία «Χαλούτς» στην Πολωνία και άλλα κράτη στην κεντρική και ανατολική Εύρώπη.

Τό πρώτο πλοίο της «Χαλούτς» που έφτασε στίς άκτές της Παλαιστίνης, ήταν τό ελληνικό πλοίο «Βέλος» χωρητικότητας 180 ταξιδιωτών. Τό πλοίο αυτό έφερε τόν Ιούλιο του 1934, 350 πρωτοπόρους από την Πολωνία, Λιθουανία και

Τό πλοίο «Βέλος».

Τό πλοίο «Έξοδος 1947».

Λάτβια. Τό Σεπτέμβριο του 1934, έκανε τό «Βέλος» τό δεύτερό του ταξίδι, όμως αυτή τήν φορά υπό τήν παρακολούθηση τής βρεταννικής άστυνομίας, ή όποία και έμπόδισε τήν κάθοδο των μεταναστών από τό πλοίο. Μόνο 50 έπιβάτες κατόρθωσαν νά αποβιβασθούν και οι υπόλοιποι επέστρεψαν στήν Πολωνία. Από εκεί ήλθαν στήν Παλαιστίνη άργότερα, μέ πιστοποιητικά.

Η στάση του Έβραϊκού Πρακτορείου, του όποιου ό ρόλος ήταν συμβουλευτικός πρós τήν Βρεταννική Κυβέρνηση και συνεργάζονταν μέ αυτή σέ θέματα οικονομικά και κοινωνικά πού άφορούν τήν εγκαθίδρυση Ιουδικής «έθνικής έστίας» και θέματα σχετικά μέ τόν έβραϊκό πληθυσμό τής Παλαιστίνης, όσον άφορά τήν παράνομη μετανάστευση,

ήταν ότι: «κάθε έβραϊός πού έρχεται στήν Παλαιστίνη μέ κάθε μέσο, έρχεται βάσει δικαιώματος πού του κατοχυρώθηκε από τήν ίδια τήν βρεταννική έντολή. Τό γεγονός ότι ό κάθε μετανάστης άπορροφάται και τακτοποιείται από κάθε άποψη στήν Παλαιστίνη μαρτυρεί ότι, ή άναλογία των πιστοποιητικών μετανάστευσης πού διδουν οι βρεταννικές άρχές δέν άνταποκρίνεται στήν δυνατότητα άπορρόφησης τής χώρας. Για τόν λόγο αυτόν ή αύξηση τής νόμιμης μετανάστευσης είναι ή μόνη λύση στό πρόβλημα παράνομης μετανάστευσης».

Η έκθεση τής έπιτροπής Πήλ

Τό έτος 1937 άλλαξε ή βρεταννική πολιτική έναντι τής μετανάστευσης. Σύμφωνα μέ τίς προτάσεις τής Βασιλικής Έπιτροπής (ή Έπιτροπή Πήλ), πού έπισκέφτηκε τήν Παλαιστίνη, μέ τήν έκρηξη των γεγονότων του 1936 (γιά νά έρευνήσει και νά βρεί πιθανές λύσεις στις σχέσεις μεταξύ έβραίων και Άράβων), ή βρεταννική Κυβέρνηση δήλωσε ότι διδει τήν συγκατάθεσή της στήν ίδρυση Έβραϊκού Κράτους σέ ένα μέρος τής Παλαιστίνης, όμως παράλληλα έλάττωσε τήν άναλογία πιστοποιητικών μετανάστευσης σέ 12.000 τόν χρόνο.

Οι λόγοι αυτής τής άλλαγής ήταν πολιτικοί και βασισμένοι όχι σέ

οικονομικά κριτήρια αλλά στήν γραμμή ότι δέν πρέπει ό έβραϊκός πληθυσμός τής Παλαιστίνης νά υπερβεί τά 30% του συνόλου.

Τό Μάιο του 1939, ή άρχή αυτή επικυρώθηκε στήν «Λευκή Βίβλο» του 1939, ή όποία καθόριζε ότι τά έπόμενα πέντε χρόνια θά έπιτραπεί ή μετανάστευση 75.000 μόνον έβραίων στήν Παλαιστίνη και ότι στήν συνέχεια ή μετανάστευση θά έξαρτηθεί από τήν συμφωνία ή μη των άράβων. Ήταν και αυτός ένας από τους περιορισμούς πού έθεσαν οι άγγλοι έναντι των έβραίων. Μεταξύ αυτών των περιορισμών ήταν ό «νόμος των έδαφών», κατά τόν όποιο άπαγορεύτηκε σέ έβραίους νά αγοράζουν έδάφη στά περισσότερα μέρη τής Παλαιστίνης. Όλοι αυτοί οι περιορισμοί έλαβαν χώρα σέ έποχή κατά τήν όποια ή κατάσταση των έβραίων στήν Εύρώπη πήγαινε από τό κακό στό χειρότερο, μέ τήν προσάρτηση τής Αυστρίας στό Γερμανικό Ράιχ, μέ τίς έπιθέσεις έναντι των έβραίων στήν Γερμανία τόν Νοέμβριο του 1938 («Νύχτα των κρυστάλλων») και τήν άναμονή γιά ένα δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο.

Έτσι τά χρόνια αυτά, παραμονές του δεύτερου Παγκόσμιου πολέμου, προστέθηκε στό ρεύμα των παρανόμων μεταναστών στήν Παλαιστίνη ένα άλλο ρεύμα παρανόμων μεταναστών, οι πρόσφυγες των υπό τήν γερμανική κυριαρχία κρατών.

Η πρώτη αντίδραση στήν άλλαγή αυτή, τής βρεταννικής πολιτικής έναντι τής μετανάστευσης ήταν ή όργάνωση νηοπομπής μέ τήν όνομασία «Αφ - Άλ - Πι» (Πάρ' όλα αυτά). Η όργάνωση αυτής τής νηοπομπής έγινε από τό Ρεβιζιονιστικό κίνημα.

Τό πρώτο πλοίο τής νηοπομπής έφτασε στή Χάιφα τόν Άπρίλιο του 1937 μέ 15 μετανάστες. Τό δεύτερο έφτασε στις άκτές τής Ταντούρας τό Σεπτέμβριο του ίδιου έτους, μέ 54 μετανάστες. Τό τρίτο πλοίο, μέ 96 μετανάστες, έφτασε στήν Παλαιστίνη τόν Μάρτιο του 1938. Τόν Ιούνιο του 1938, κατόρθωσε ή νηοπομπή νά αποβιβάσει 381 μετανάστες στήν Παλαιστίνη.

Τό Έβραϊκό Πρακτορείο ήταν, άντιθετο μέ αυτή τήν παράνομη μετανάστευση γιά διάφορους λόγους:

1) Ο μεγάλος κίνδυνος ό συνυφα-

σμένος με αυτού του είδους την μετανάστευση.

- 2) Το οικονομικό ασύμφορο αυτόν των επιχειρήσεων.
- 3) Η έλπιδα για μία ριζική αλλαγή στην πολιτική κατάσταση του Εβραϊκού αποικισμού στην Παλαιστίνη.

Παραμονές του β' παγκόσμιου πολέμου: Οι έβραιοι θέλουν νά φύγουν από την Εύρωπη

Όμως, η πίεση των ζητούντων να μεταναστεύσουν έβραίων ήταν αποφασιστική, και έτσι τον Σεπτέμβριο του 1937 ανεχώρησαν απεσταλμένοι της οργάνωσης «Χαλούτς» (Πρωτοπορος), για να συνεχίσουν τις προσπάθειες αυτής της παράνομης μετανάστευσης.

Το πλοίο που έγκαινιωσε αυτή τη νέα εποχή στην παράνομη μεταναστεύση ήταν το «Ποσειδών», που τον Ιανουάριο του 1938 άραξε στις ακτές του Κφάρ Βίτκιν. Αμέσως μετά έφτασαν τα πλοία «Αρτεμισία» και από την στιγμή αυτή άρχισε μία συστηματική πρωτοποριακή παράνομη μετανάστευση, που συνεχίστηκε, με μία σχετική όπισθοχώρηση στα χρόνια του πολέμου, μέχρι την ίδρυση του Ισραηλινού Κράτους το 1948.

Στην αρχή έβγαιναν τα πλοία για απόπλους από ελληνικά λιμάνια.

Όμως αργότερα, μετά από πίεση της βρετανικής Κυβέρνησης, η Ελληνική Κυβέρνηση απαγόρευσε τον απόπλους και καθορίστηκε σάν λιμάνι εξόδου το Μπάρι της Ιταλίας.

Η οργάνωση μετανάστευσης αγόρασε δύο πλοία το «Ατράτο» και το «Κολοράδο», τα οποία μετέφεραν εκατοντάδες μεταναστών από την Εύρωπη στην Παλαιστίνη. Το τελευταίο πλοίο που έφτασε στην

Παλαιστίνη πριν από τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, ήταν το «Τάϊγκερ Ήλ», το οποίο βομβαρδίστηκε από τους άγγλους με αποτέλεσμα δύο νεκρούς επιβάτες.

Παράλληλα με τις οργανώσεις «Αγκανά», «Έτσελ», και «Χαλούτς», ασχολούντο με την οργάνωση παράνομης μετανάστευσης και διάφορα μεμονωμένα άτομα, άλλα με ιδεαλιστικά κίνητρα, όπως ο γιατρός Μπαρούχ Κουφίνο από την Βουλγαρία και άλλα για κερδοσκοπικούς σκοπούς.

Η αγγλική «Λευκή Βίβλος» του 1939

Μετά τη δημοσίευση της «Λευκής Βίβλου» του 1939 από τους άγγλους άλλαξε η στάση του Εβραϊκού Πρακτορείου απέναντι στην παράνομη μετανάστευση. Τότε κατάλαβε το Εβραϊκό Πρακτορείο και ο Δαβίδ Μπέν Γκουριόν ότι η μετανάστευση αυτού του είδους μπορεί νά αποτελέσει πολιτικό όργανο πίεσης στον αγώνα έναντι της «Λευκής Βίβλου».

Μετά μερικούς μήνες άμνηχανίας συνήλθαν οι άγγλοι και οργάνωσαν έναν τεράστιο μηχανισμό έναντι της μετανάστευσης που κατά βάση έκλεισε όλες τις πόρτες προς το Ισραήλ. Οι άγγλοι έστειλαν αντιπρόσωπους και πράκτορες στα διάφορα λιμάνια της Εύρωπης και η αγγλική κατασκοπεία συγκέντρωνε ακριβείς πληροφορίες για κάθε πλοίο που πλησίαζε στις ακτές της Παλαιστίνης. Στις ακτές έπλεαν γρήγορα άνιχνευτικά πλοία και αεροπλάνα που έλεγχαν κάθε κίνηση στη θάλασσα.

Μέχρι το καλοκαίρι του 1939 κατόρθωσαν οι Άγγλοι νά εμποδίζουν την είσοδο σχεδόν όλων των πλοίων που μεταφέρανε μετανάστες. Οι επιβάτες αυτών των πλοίων κλείστηκαν σέ στρατόπεδα συγκέντρωσης, και ο αριθμός τους έκκαθαρίστηκε από το γενικό αριθμό πιστοποιητικών μετανάστευσης.

Για την καταπολέμηση αυτής της απαγόρευσης ιδρύθηκε από την «Αγκανά» ειδικό σωμα κομάντος, το «Πούμ», που είχε σάν σκοπό την αντιμετώπιση των παρεμποδιστικών εγκαταστάσεων της Βρετανικής αστυνομίας άκτων.

Για την αποδοτικότερη οργάνωση της παράνομης μετανάστευσης ιδρύθηκε, την ίδια εποχή, ειδικό ίδρυμα που έφερε το όνομα «Ίδρυμα Β μετανάστευσης», και πού είχε σάν προορισμό την εξεύρεση πλοίων, την ενοίκιαση ή αγορά τους, την οργάνωση των μεταναστών, την επιβίβασή τους και την παρακολούθηση μέχρις την αποβίβασή τους στο τελικό λιμάνι.

Με την έκρηξη του δεύτερου παγκόσμιου πολέμου, το ίδρυμα περιώρισε προσωρινά την μετάβαση μεταναστών μέσω θαλάσσης και ασχολήθηκε κυρίως με την οργάνωση μεταναστεύσης από το Ιράκ και την Συρία μέσω ξηράς. Μετά, όμως τον παγκόσμιο πόλεμο ξανάρχισε η μέσω θαλάσσης μετανάστευση και ο αγώνας έναντι της «Λευκής Βίβλου».

Μετά τον πόλεμο

Ο πολιτικός σκοπός της οργανωμένης παράνομης μετανάστευσης, στα χρόνια 1945 – 1948, ήταν νά γίνει φανερό στην παγκόσμια κοινή γνώμη ότι ο Εβραϊκός λαός δέν θά συμβιβασθεί ποτέ με το κλείσιμο των πυλών της Παλαιστίνης γι' αυτόν. Την εποχή αυτή ήταν συγκεντρωμένοι σέ στρατόπεδα στην κεντρική Εύρωπη πάνω από 250.000 έβραιοι πρόσφυγες, λείψανα της γερμανικής βαρβαρότητας που περιμεναν την σειρά τους για νά μεταναστεύσουν στην Παλαιστίνη.

Το 1945, ο Πρόεδρος των ΗΠΑ Χ. Τρούμαν πρότεινε στους άγγλους νά άπορροφήσουν στην Παλαιστίνη 100.000 από αυτούς τους πρόσφυγες της γερμανικής θυριωδίας. Ο ύπουργός Εξωτερικών της Μ. Βρεταννίας Μπέβιν, άρνήθηκε την πρόταση και αντιπρότεινε τή σύγκληση μιάς μικτής άγγλο-άμερικανικής επιτροπής για τήν μελέτη του όλου θέματος. Η επιτροπή επισκέφτηκε τά διάφορα στρατόπεδα προσφύγων στην Εύρωπη και κατάλαβε τήν έπιθυμία τους νά μεταναστεύσουν στο Ισραήλ. Τό μεγαλύτερο μέρος του μεταναστευτικού κινήματος, κατά τά έτη 1945 – 1948, άποτελείτο από αυτούς τους πρόσφυγες. Τίς εργασίες όλης αυτής τής έκστρατείας μετανάστευσης διηύθυναν

ἀπεσταλμένοι από την Παλαιστίνη που δούλευαν για λογαριασμό του «Ίδρυματος Β. μετανάστευσης», και επίσης έπιστρατευμένοι στις έβραικές μονάδες του βρετανικού Στρατού και ειδικά η «Έβραική Λεγεών». Για τόν σκοπό αυτόν αγοράστηκαν πλοία που τά πληρώματά τους αποτελούντο από έλληνες, ιταλούς, και ισπανούς και επίσης έβραιοι έθελοντές απόστρατους του αμερικανικού πολεμικού ναυτικού. Η αποβίβαση των μετανάστων στις άκτες γινόταν από ειδικές μονάδες της «Άγκανά» και της «Παλμάχ».

Οι άγγλοι εμποδίζουν και πάλι τη μετανάστευση

Οι Άγγλοι προσπάθησαν με κάθε στρατιωτικό και πολιτικό μέσο να εμποδίσουν αυτό τό κύμα της μετανάστευσης που μεγάλωνε από μέρα σέ μέρα. Σέ κάποιο όρισμένο στάδιο μάλιστα άρχισαν νά εξορίζουν τούς επιβάτες των συλλαμβανόμενων πλοίων. Έτσι, όλα αυτά τά θύματα των γερμανικών στρατοπέδων, ψάχνοντας γιά μιá Πατρίδα, βρέθηκαν ξαφνικά φυλακισμένοι σέ "Άγγλικά - τώρα - στρατόπεδα συγκέντρωσης!...

Όμως, από την πολιτική, άποψη τά πλοία που συλλαμβάνονταν ξυπνούσαν από την νάρκη της την διεθνή κοινή γνώμη.

Έδω πρέπει νά κάνουνε μνεία μερικών συμβάντων αυτού του αγώνα:

■ Τό Μάρτιο του 1946, χίλιοι μετανάστες ήταν έτοιμοι νά επιβιβασθούν στά πλοία «Ντόβ Όζ» και «Ελιάου Γκολόμπ», στό Ίταλικό λιμάνι Λά Σπέτσια. Τό γεγονός έγινε γνωστό στην βρετανική κατασκοπεία, ή όποία άπαίτησε από τίς ιταλικές άρχές νά εμποδίσουν τό πλουύν των δύο πλοίων. Τότε οι επιβάτες κήρυξαν άπεργία πείνης που άναστάτωσε την κοινή γνώμη. Μετά από 75 ώρες άπεργίας έπετράπη ό άπόπλους των πλοίων στή Παλαιστίνη.

■ Τόν Μαΐο 1946, αικειλευσε τό πλοίο «Μάξ Νορντάου» από τη Ρουμανία, μέ 1750 μετανάστες. Τό πλοίο συνελήφθη από τούς άγγλους, όμως τό γεγονός του άπόπλου αυτού από τη Ρουμανία δείχνει, γιά πρώτη φορά, την ύποστήριξη της Ρωσίας στην έβραική μετανάστευση.

■ Μέ την άπόφαση εξορίας των παράνομων μετανάστων στην Κύπρο άρχισαν οι άγγλοι νά μεταφέρουν και νά συγκεντρώνουν αυτούς τούς μετανάστες σέ άγγλικά πλοία που προοριζονταν γιά διώξη. Η μεταφορά αυτή συνοδευόταν από ένεργή ή παθητική αντίσταση των μετανάστων. Οι άγγλοι στρατιώτες χρησιμοποιούσαν βία μπροστά σέ φωτογράφους και δημοσιογράφους από όλο τόν Κόσμο. Στή Χάιφα και άλλες πόλεις κατέληγαν πολλές φορές σέ αιματοχυσία, μέ νεκρούς και τραυματίες.

■ Τό πλοίο «Σαμπεταί Λουζίνσκι» έφτασε μέχρι τις άκτές της Παλαιστίνης μπροστά στό Κιμπούτς Νιτσα-νιμ. Μέ την αποβίβαση των μετανάστων έφτασαν επί τόπου βρετανικές αστυνομικές και στρατιωτικές δυνάμεις. Χιλιάδες έβραίοι, που συγκεντρώθηκαν στην περιοχή, γιά νά ύποδεχθούν τούς νέους μετανάστες, κάτοικοι των γύρω χωριών, άνακατευτηκαν μέ αυτούς. Οι άγγλοι συνέλαβαν 700 άτομα μεταξύ αυτών και 200 έβραιοις μόνιμους κάτοικους της Παλαιστίνης, τούς όποιους στή συνέχεια εξεδίωξαν στην Κύπρο.

Η «έξοδος»

Τόν μεγαλύτερο θορυβο προκάλεσε τό πλοίο «Έξοδος», τό 1947. Στό πλοίο, στό όποίο ταξίδευαν 4.530 επιβάτες, απέπλευσε από ένα μικρό λιμάνι της νότιας Γαλλίας. Τό πλήρωμά του αποτελείτο από έβραίοι-

αμερικάνους ναυτικούς έθελοντές. Τό «Έξοδος» συνελήφθη από τούς άγγλους, την 18 Αυγούστου 1947, κοντά στις άκτές του Ισραήλ. Η συγκρούση του βρετανικού στρατού και αστυνομίας με τούς επιβάτες είχε σαν αποτέλεσμα τρεις νεκρούς επιβάτες. Οι άγγλοι μετέφεραν τούς μετανάστες σέ πλοία με τό σκοπό νά επιστρέψουν τούς μετανάστες στό λιμάνι έξοδου, στην Γαλλία.

Παρ' όλον, όμως, ότι η Γαλλική Κυβέρνηση δέχτηκε νά απορροφήση τούς επιβάτες, μετανάστες, οι τελευταίοι αρνήθηκαν νά αποβιβασθούν. Μετά από 24 μέρες άποφάσισαν οι άγγλοι νά μεταφέρουν τό πλοίο στό Άμβούργο και εκεί νά κατεβάσουν τούς επιβάτες του δια της βίας. Αυτή η επιχείρηση των άγγλων έκανε μεγάλο θορυβο και έβλαψε πολύ τη Μ. Βρετανία στην κοινή γνώμη.

Γενικά τό «Ίδρυμα Β' μετανάστευσης» έφερε στην Παλαιστίνη 64 πλοία μέ 70.000 μετανάστες, στά τρία μεταπολεμικά χρόνια (1945 - 1948), πράγμα που επαιξε μεγάλο ρόλο στόν αγώνα γιά την ίδρυση του Κράτους του Ισραήλ.

Η παράνομη αυτή μετανάστευση συνεχίστηκε μέχρι τόν Μαίο 1948. Μετά την ίδρυση του Νέου Κράτους, άνοιχτηκαν οι πύλες του γιά κάθε έβραίο που θέλει νά επιστρέψει στη Γη του...

ΙΑΚΩΒ ΣΙΜΠΗ

Μετανάστης μεταφέρεται μέ βία σέ άλλο πλοίο γιά νά διωχθή από την Παλαιστίνη.

Τό μήνυμα της ημέρας του 'Εξιλασμού. ή υπόσχσεις της θείας χάριτος

Παρόλον ότι τό κάθε Σαμπάτ και ή κάθε γιορτή του ημερολογίου μας περιβάλλεται από τόν δικό της ξεχωριστό θρησκευτικό χαρακτήρα, ή Ημέρα του 'Εξιλασμού χαρακτηρίζεται σάν **Γιομά**, ή 'Ημέρα par excellence, όπως τήν αποκαλούν οι ραββίνοι. 'Η Βίβλος τήν αποκαλεί **Σαμπάτ Σαμπάτον**, τό Σάββατο των Σαββάτων. Τήν ημέρα αυτή κάθε 'Εβραϊός, στήν ψυχή του οποίου φεγγοβολάει άκόμα κάποιος σπινθήρας θρησκευτικού συναισθήματος και άδελφοσύνης μέ τό λαό του 'Ισραήλ, καταφεύγει στή Συναγωγή γιά νά παραμείνει εκεί από δύσεως του ήλιου μέχρι της δύσεως της επομένης ημέρας, σέ μιά εύλαβική και άδιακοπη πνευματική άσκηση, κάνοντας τή μοναδική παραχώρηση στήν ανάγκη του ύπνου κατά τήν νύχτα. Όλες οι λοιπές σωματικές όρέξεις και επιθυμίες υποτάσσονται στήν τέλεια άπάρνηση, ένόσω ή ψυχή αναζητά τόν Θεό.

Άλλες έβραϊκές έορταστικές ημέρες είναι έμπλουτισμένες από ιστορικές αναμνήσεις: τό Πέσαχ ανατρέχει στήν έξοδο από τήν Αίγυπτο, τό Σαβουώτ στήν άποκάλυψη του Σινά, τό Σουκώτ στίς περιηγήσεις της έρήμου, τό Χανουκά, τό Πουριμ, τό Τιςά - Μπεάβ, όλες οι ημέρες αυτές επικαλούνται διάφορες ιστορικές παραδόσεις των Έβραίων. Τό **Γιόμ-Κιπούρ**, όμως, όπως και τό Ρώς 'Ασσανά, άσκούν μιά καθαρά πνευματική γοητεία. Τό μυστικό αυτών των ημερών έγκειται στό γεγονός ότι ανταποκρίνονται σέ έναν από τους βαθύτερους και βασικότερους πόθους της άνθρωπινης ψυχής, νά άπελευθερωθεί από κάθε έγκόσμια ανάγκη και διατάραξη, νά κατανικήσει τό δέλεαρ των απολαύσεων και έξυμώμενη πάνω από τις φυσικές όρέξεις και τις ενοχλητικές κοινοτυπίες της καθημερινής ρουτίνας, νά καταφύγει μέσα στό ιερό του Θεού και νά εισχωρήσει μέσα στό 'Αγιο των 'Αγίων, μέσα στους άπόκρυφους χώρους της ψυχής. Τό Γιόμ Κιπούρ συνίσταται σέ μιά ατμόμητη ένδοσκόπηση και εξέταση των συνηθειών, των τάσεων και του τρόπου της ζωής μας. 'Εξετάζουμε έξονυχιστικά τά πεπραγμένα μας κατά τό παρελθόν έτος και ζητούμε τήν βοήθεια του Θείου, πού ένυπάρχει μέσα και πάνω από έμάς, γιά νά διαρθρώσουμε τά ψεγάδια και τις άτέλειες του έαυτού μας, τή στιγμή πού ένανοθέτουμε στό βωμό του τήν προσφορά της μεταμέλειας γιά τό παρελθόν μας και διακηρύσσουμε τήν άποφασιστικότητα μας νά επιτύχουμε στήν πρόσ τό καλύτερο βελτίωση του μέλλοντος.

Η ημέρα αυτή δεν φθάνει άπροιεδοποίητα. Καθόλον τόν πρό του Ρώς 'Ασσανά μήνα προστίθεται στήν καθημερινή

Μιά σελίδα από τό εικονογραφημένο Γερμανικό προσευχολόγιο, Worms Mahzor, του 13ου αιώνα. 'Η άνοιχτή πύλη συμβολίζει τις πύλες του ούρανού, οι οποίες άνοίγουν από τήν παραμονή του Κιπούρ γιά νά δεχθούν τις παρακλήσεις των προσευχομένων.

λειτουργία ή άπαγγελία των **Σελιχώτ**, των «προσευχών μετανοίας». Τό Ρώς 'Ασσανά έγκαινιάζει τήν άπαρχή της ήθικής λογοδοσίας μας, γιά νά καταλήξει, μετά δέκα ημέρες, στήν άποθεωτική εξομολόγηση του Γιόμ Κιπούρ.

Παρόλη τήν αύστηρή μεγαλοπρέπεια τό Γιόμ Κιπούρ είναι στήν πραγματικότητα ή 'Ημέρα του **'Εξιλασμού** και διαπνέεται από φιλοσοφία άπόλυτης αίσιοδοξίας. 'Ο 'Εβραϊός θεωρεί τόν κόσμο και είναι άπόλυτα πεπεισμένος γιά τήν ικανότητα του άνθρώπου νά φθάνει, μέσω των δικών του προσπαθειών, στήν άρετή. Πιστεύει βαθύτατα στίς δυνατότητες και στίς ικανότητες της ψυχής του άνθρώπου. Κάθε μέρα άρχίζει τήν προσευχή του μέ τήν άντράναχτη διακήρυξη: «Θεέ μου, ή ψυχή τήν όποία έδωσες εις έμέ είναι άγνή». 'Απορρίπτει όλες τις διδασκαλίες πού άπεικονίζουν τήν ψυχή του άνθρώπου δέσμια της άμαρτίας. 'Ανακηρύσσει τόν τρόπο ζωής έκείνον πού ρέπει πρόσ μιά συνεχή αυτό - τιμωρία του έαυτού μας. Ούτε είναι δυνατόν γιά τόν 'Εβραίο νά έπισκιασθεί ή πνευματικότης από τό νοσηρό συναισθημα της έξουσίας πού άσκει πάνω στη ζωή μας ή άμαρτία. Γιά τούτο καθορίζει μιά ημέρα του έτους σάν τήν περίοδο συγγνώμης, κατά τήν διάρκεια δέ του ύπόλοιπου χρόνου, ένόσω προφυλάσσεται από άποστασιές και όλισθηρότητες, άντιμετωπίζει τή ζωή μέ άπόλυτη συναισθηση κι έμφυτης άνθρωπινής άρετής.

«Χασσιδεϊμ προσευχόμενοι», πίνακας του Isidor Kaufmann. Νέα Υόρκη.

Ἡ Ἡμέρα τοῦ Ἐξιλασμοῦ ἀπαιτεῖ **ιννουὶ νέφες**, τὴν «ταπείνωση τῆς ψυχῆς». Ἔτσι ἀποκαλεῖ ἡ Βίβλος τὴν διὰ τῆς νηστείας ταλαιπωρία τοῦ σώματος ὑπαινισσόμενη τὴν πνευματικὴ πειθαρχία πού πρέπει νὰ συμβαδίζει μὲ τὴν εἰκοσιετράωρη ἀποχή ἀπὸ κάθε τροφῆ καὶ ποτό. Τὸ ἰννουὶ νέφες ἀποτελεῖ τὴν ἀτομικὴ προσφορά τοῦ καθένα. Κανένας δὲν δύναται νὰ φέρει τὴν προσφορά αὐτὴ στὸν Θεό ἐξ ὀνόματος κάποιου ἄλλου. Γιὰ τὴν κατάκτηση τῆς ἐξιλεώσεως δὲν ὑπάρχει κανένας ἐνδιάμεσος ἱερέας, κανένας ἀποδιοπομπαῖος - τράγος, κανένας μεσολαβητής, συνήγορος ἢ λυτρωτής μεταξύ τοῦ ἀτόμου καὶ τοῦ Θεοῦ. Ἡ ὑποχρέωση τῆς ψυχικῆς καθάρσης ἀφορᾷ ἀποκλειστικὰ τὸν καθέναν καὶ ἐπιτυγχάνεται μὲσω τῆς ἀτομικῆς ἐπικοινωνίας καὶ τῆς ἐσωτερικῆς μάχης τοῦ καθένα. Ὑπῆρξε μιά περίοδος κατὰ τὰ πρῶτα χρόνια τῆς ὑπάρξεως τοῦ Ἰσραὴλ, ὅταν ὁ ἀρχιερέας, ὁ ἀποδιοπομπαῖος - τράγος καὶ οἱ προσφορὲς θυσιῶν, διεδραμάτιζαν σπουδαῖο λατρευτικὸ καὶ συμβολικὸ ρόλο στὴν ὑπόθεση τῆς ἐξιλεώσεως τοῦ ἀτόμου. Ἀλλὰ ἀπὸ τοὺς παλιούς ἐκείνους χρόνους ὁ Προφήτης μᾶς ἔδωσε μιά ἀθάνατη ἐκφραση τῆς θεμελιώδους ἀλήθειας διακηρύσσοντας ὅτι, ὁ Θεὸς ζητᾷ θυσίες καὶ ὀλοκαυτῶματα παρὰ τὴν εἰλικρινὴ μεταμέλεια τοῦ ἀνθρώπου.

Σήμερα ἀντικειμενικὰ τὸ Γίγιμ Κιπούρ ἐπιζοῦν μόνο ἱστορικὲς ἀναφορὲς τῶν θυσιῶν τοῦ ἀρχαίου Λαοῦ. Τὸ

τελετουργικὸ τῆς ἡμέρας ἔχει πνευματικοποιηθεῖ καὶ ὅλο καὶ περισσότερο τονίζεται ἡ ἐσωτερικὴ φύση τῆς ἐξιλεώσεως. Διότι, ἡ Ἡμέρα τοῦ Ἐξιλασμοῦ δὲν ἀπαιτεῖ μιά μορφή ἐξιλεώσεως, ἀλλὰ τὴν ἴδια τὴν πραγματοποίησή της.

Τὸ Ρῶς Ἀσσανά - τὴν ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποία ὁ Θεὸς κάθεται ἐπὶ τοῦ δικαστηρίου καὶ κρίνει τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς - αὐτὴ τὴν ἡμέρα βλέπουμε τὸν Θεὸ σάν Θεὸ τῆς δικαιοσύνης. Χωρὶς δικαιοσύνη ὁ κόσμος δὲν μπορεῖ νὰ ἐπιζήσει καὶ ἡ ζωὴ θὰ καταστεῖ ἀνυπόφορη. Κατὰ τὴν Ἡμέρα τοῦ Ἐξιλασμοῦ, ὁμως, βλέπουμε τὸν Θεὸ σάν Θεὸ τοῦ ἐλέους, τῆς ἀγάπης, καὶ τῆς συγγνώμης. Ἐπανειλημμένως, κατὰ τὴν λειτουργίαν τῆς ἡμέρας θυμόμαστε τὴν ἀποκάλυψη τῆς φύσεώς του ὅπως αὐτὴ ἐκφράζεται στὸ ἐμπνευσμένο ὄραμα τοῦ Μωϋσῆ.

«Κύριος, Κύριος, Θεὸς φιλεῦσπλαχνος, ἐλεῆμων, μακρόθυμος, οἰκτίρμων καὶ ἀληθής, ὁ ἐλεῶν κατὰ χιλιάδας, ὁ παραβλεπὼν ἀνομιαν, ἀμαρτίαν καὶ πταίσμα, ὁ συγχωρῶν καὶ ἐξαγνίζων» (Ἐξ. 34, 6)

Ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ εἶναι ἓνας Θεὸς δικαιοσύνης ἀλλὰ ὄχι ἐκδικητικός. Ὁχι ἀδυσώπητος ἀλλὰ φιλεῦσπλαχνος. Αὐτὴ ἡ ὑπόσχεση τῆς θείας χάριτος εἶναι τὸ μήνυμα τῆς Ἡμέρας τοῦ Ἐξιλασμοῦ.

Η. Σ.

ΜΕ ΑΠΟΤΡΟΠΙΑΣΜΟ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ

Διάβασα με αποτροπιασμό, στο τεύχος 30 του περιοδικού «ΧΡΟΝΙΚΑ», όσα φοιτητές του Πανεπιστημίου της Θεσσαλονίκης έγραφαν στο άμφιθεατρο της Ιατρικής Σχολής εναντίον των Εβραίων. Αναρωτιέμαι πώς είναι δυνατόν να υπάρχουν άνθρωποι, και μάλιστα νέοι που προορίζονται να είναι αύριο επιστήμονες, οι οποίοι τρέφουν, στην ψυχή τους - την υποτιθέμενη «παιδική» τους ψυχή - τέτοιο βαθύ μίσος για ανανθρώπους τους, ώστε ν' αποταλμούν να γραφουν συνθήματα απάνθωπα σαν κι αυτά: « Εβραίοι στους φούρνους σας» ή « Έλληνες εξοντώστε τους Εβραίους» κ.λπ.

Υστερα από την τραγωδία του Β' μεγάλου πολέμου, που σκόρπισε, στην ανθρωπότητα τόσα δεινά, μπορούν να υπάρχουν ακόμη ζηλωτές και θαυμαστές του Χίτλερ -αυτού του ένσυνειδητου εγκληματία, που τον καταδίκασε η οικουμενική συνείδηση για τον παγκόσμιο όλεθρο, την τέφρα και τη σφαγή που σκόρπισε παντού - στην ψυχή των όσων να εμψωλεύει τέτοιο αντίανθρώπινο αίσθημα. Από μόνο το γεγονός ότι οι Εβραίοι ανήκουν - όπως έχουν κάθε δικαίωμα - σ' ένα άλλο, διαφορετικό, θρησκευτικό δόγμα,

Τό πιο τρομερό δεν είναι ότι οι νέοι αυτοί στρέφονται εναντίον ενός βασανισμένου και μαρτυρικού λαού, αλλά ότι στις μέρες μας, ύστερα από τη βαρβαρότητα και τη ανθρωποσφαγή του Β' μεγάλου πολέμου, που συγκλόνισε την ανθρωπότητα, επιβιώνουν ακόμα τα αισθήματα που προκάλεσαν αυτή την ανθρωποσφαγή, ότι επιζούν και εκτρέφονται μες στις ψυχές νέων ανθρώπων τέτοια αισθήματα, λείψανα της Χιτλερικής νοοτροπίας και θηριωδίας.

Αναρωτιέται κανείς με ανησυχία, οι ελάχιστοι αυτοί φοιτητές της Θεσσαλονίκης, δεν διάβασαν άραγε καθόλου σύγχρονη ιστορία, δεν είδαν καν στον κινηματογράφο τό « Όλοκαύτωμα» και στην τηλεόραση τό φιλμ «Μπαρμπαρόσα», δεν άκουσαν από κανένα τίποτα, δεν τούς συγκλόνισαν οι φρικαλεότητες των Ναζί και γίνονται επίδοξοι θαυμα-

στές και συνεχιστές αυτού του εγκληματικού και φρικτού χιτλερικού πνεύματος. Τό γεγονός είναι άποκαλυπτικά ευγλωττο κι όσο κι αν αποτελεί ένα μεμονωμένο φαινόμενο, εκδηλούμενο σε υπάρξεις άτελώς πληροφορημένες, αδιαπαιδαγώγητες ή διεφθαρμένες ψυχικά, άξιζει ωστόσο έγκαιρα νά τό προσέξουμε και νά τό χτυπήσουμε στή ρίζα του, γιά νά μήν άπλωθεί ή φασιστική νοοτροπία.

Τό φρικιαστικό χιτλερικό όνειδος, της εξόντωσης μέ τόν πιο απάνθρωπο τρόπο έξι έκατομμυρίων Έβραίων, πού θά μείνει στίγμα άνεξάλειπτο στήν ιστορία της ανθρωπότητας, είχα τήν «εύκαιρία» νά τό δώ στό φοβερό στρατόπεδο του Νταχάου, έξω από τό Μόναχο. Καθώς γυρνούσα μέσα στόν περικλειστο από πανίφυλα ήλεκτροφόρα σύρματα πένθιμο χώρο, είχα τήν πικρή δυνατότητα νά γυρίσω έναν-έναν όλους τούς φούρνους, όπου ρίχνονταν καθημερινά κατά έκατοντάδες οι έβραίοι, οι έλληνες και οι κάθε άλλης εθνικότητας όμηροι, θύματα του χιτλερικού «πολιτισμού», νά άποτεφρωθούν πρός δόξα του Γ' Ράιχ! Είχα τήν άνατριχιαστική αίσθηση ότι έφτανε στήν όσφρηση μου καμένη ανθρωπίνη σάρκα, πού είχε μείνει στούς τοίχους, κι εκείνά καταμεσής στό πάρκο του θανάτου, τό μπρούντζινο άγαλμα του άποστεωμένου όμήρου μέ τό σβησμένο βλέμμα, τό ανθρωπινό ράκος, πού αγωνίζεται νά σταθεί όρθό μέσα στόν ήθικό του έκπесμό και τήν άνυπαρξία του, έμενε σύμβολο αιώνιας κατασχύνης. Βλέπετε εκεί, μου είχε πει ό ξεναγός κάτω από τή δέντροστοιχία, τήν άνοιγμένη τάφρο; Εκεί, στούς κορμούς τών δέντρων, τούς έδεναν και τούς έκτελούσαν και τό αίμα τούς κυλούσε και έτρεχε μέσ στό αulάκι, μικρός ρύακας.

Μήπως τό Νταχάου ήτανε τάχα ή μόνη μαρτυρία πού είχε άπομείνει από τήν άλλόφρονα έπιδρομή του χιτλερισμού πάνω στούς έβραίους, στούς έλληνες, στούς πολωνούς, σέ όλους τούς ύποδουλωμένους λαούς; Στό Άουσβιτς και στό Μπιργκενάου, στήν

Πολωνία, πού τά γύρισα κι αυτά, έμενε ζοφερή ή μνήμη του μαρτυρίου τών κρατουμένων. Επιζούνε τραγικές κι απάνθρωπες μνήμες. Η μαυροφόρα γυναίκα, πού βασανίστηκε σέ τούτα τά φοβερά στρατόπεδα, ξεδοντιασμένη από τότε, μέ τήν πένθιμη κι άγέλαστη όψη, θαρρείς φοβισμένη ακόμα, μάς συνόδευε γιά νά μάς μιλήσει γιά όσα έζησε σ' αυτούς τούς άποτρόποιους θαλάμους. Στή μικρή λίμνη βούτηξε ως τόν άγκώνα τό χέρι κι άνάσχε με τή χούφτα της όστά τών όμήρων πού πετάχτηκαν απάνθρωπα στό νερό από τούς ναζί, πού φαίνεται νά θαυμάζουν οι κατασκευαστές τών έπιγραφών στό άμφιθέατρο της Θεσ/νίκης

Όμως, ή εξιστόρηση τών βασανισμών και τών πικρών στιγμών τών στρατοπέδων δέν έχει τελειωμό. Μού τά θύμισαν όλα τούτα οι γεμάτοι μίσος γιά τό έβραϊκό στοιχείο φοιτητές της Ιατρικής Σχολής, αντί νά συμπονούν τούς έβραίους γιά τά έξι έκατομμύρια θύματα τους πού εξοντώθηκαν μέσα στα κρεματόρια, στή διάρκεια του Β' μεγάλου πολέμου.

Η ναρκωμένη τους συνείδηση άς άφηνιστεί κι άς προσπαθήσουν νά πληροφορηθούν και νά μάθουν όχι μόνο τά μαρτύρια τών έβραίων, μά τήν απάνθρωπία και τό εγκλήματά πού αναιτία επισώρευσε στήν άνυποπη ανθρωπότητα ό παρανοικός άργηγός του Γ' Ράιχ, του όποίου φαίνεται νά είναι θαυμαστές. Κάτω από τόν ευδίο ελληνικό ούρανό, τέτοια αισθήματα μίσους δέ μπορεί νά βλασταίνουν. Σέ μιά περίοδο πού οι λαοί έχουνε τόσην ανάγκη γαλήνης και καταβάλλουν κάθε προσπάθεια σύμπονιαις και ειρηνικής συνύπαρξης γιά τήν πρόοδο και τό άνέβασμα της ζωής τους, τό μίσος πού έκδηλώσανε οι θιασώτες του όλοκληρωτισμού μέ τήν άχαρκτηρήστη ένέργειά τους άποτελει, μιά άποκρουστική φωνή και μιά πράξη άπαράδεκτη γιά σημερινούς ανθρώπους και αύριανούς επιστήμονες, πού βαθύτατα θλίβει.

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΗ ΜΙΣΑΛΛΟΔΟΞΙΑ

Το περιοδικό «Μεσογειακή Αλληλεγγύη», το οποίο εκδίδεται από το «Κέντρο Μεσογειακών Ερευνών» κι εκφράζει συνηθώς την Αραβική πολιτική στήν Ελλάδα, εγραφε (τεύχος 55-57, Απρίλιος - Ιούνιος 1980), με τίτλο «Το κάψιμο του Ιουδα»:

★ «Ένα παλιό πασχαλινό ελληνικό έθιμο είναι και το κάψιμο του Ιουδα. Σε πολλές πόλεις και χωριά γίνεται αυτή η χαρακτηριστική τελετή, που έχει βαθύτερο νόημα και σκοπό. Και σε άλλες περιοχές γίνεται το βράδυ της Ανάστασης, ενώ αλλού γίνεται το απογεύμα, μετά τη λειτουργία της Αγίας.

Το κάψιμο του Ιουδα είναι στην ουσία ένα μεγάλο μάθημα για τους νέους, να βλέπουν ποια τιμωρία περιμένει τους προδότες, είναι μια εκδήλωση αγάπης στον αθώο Χριστό που σταυρώθηκε, είναι τέλος μια εκδήλωση οργής των ραγιαδών κατά των Εβραίων της Τουρκοκρατίας, που οργιάζαν συνεργαζόμενοι με τον βαρβαρό κατακτητή, σε βάρος του Έθνους.

Τα τελευταία χρόνια, όμως, οι διάφοροι «παράγοντες» των χωριών μας, θέλοντας να παραστήσουν τους εύρωπαιους, προσπαθούν να σταματήσουν αυτό όπως και πολλά άλλα έθιμα. Δεν μπορούν να καταλάβουν, οι άθλιοι, πώς τὰ ἦθη και ἔθιμα μας, οι παραδόσεις μας θά σώσουν τὴν ἐλληνικότητα μας. Ἀν κοπούμε ἀπ' τὴν παράδοση χαθήκαμε. Γι' αὐτὸ και ἐμεῖς καλούμε ὅλους τοὺς Ἕλληνες τῆς χώρας, τοὺς Δήμους καὶ τὶς Κοινοότητες, νὰ ψάξουν καὶ νὰ βροῦν τὶς παραδοσιακές μας τελετές καὶ ἐκδηλώσεις καὶ νὰ τὶς ἀναβιώσουν. Γιὰ νὰ μὴ μάς πνίξουν τὸν ἐλληνικὸ μας χαρακτήρα οἱ άθλιοι γραικύλοι καὶ οἱ ξένοι πράκτορες. Καλούμε τὸν Δήμαρχο τῆς Ἀθήνας νὰ ἀναβιώσει τὸ κάψιμο τοῦ Ἰουδα κι ἄλλα Ἀθηναϊκά ἔθιμα.

Στὴν ὁμορφὴ κωμόπολιν Καλύβες τῶν Χανίων, ὅπως κάθε χρόνο, γιορτάστηκε τὸ κάψιμο τοῦ Ἰουδα. Εὐγε σὺντεκνοι! Διατηρήστε τὸ κάψιμο τοῦ Ἰουδα κι ὅλα τὰ ἄλλα ἐλληνικὰ παραδοσιακά μας ἔθιμα. Εὐγε!!!».

Τὰ σχόλια εἶναι περιττά, μιά καὶ τόσο τὸ πνεῦμα, ὅσο καὶ τὸ περιεχόμενο τῶν δύο δημοσιευμάτων μιλᾶνε ἀπὸ μόνα τους.

Ο ΠΑΠΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ 23ος ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

Ο Πάπας Ιωάννης ο 23ος υπῆρξε εκείνος ὁ ὁποῖος μὲ μιά μονοκονδυλιά, ἐδῶ καὶ εἴκοσι πέντε χρόνια (τὸ 1956), ἐσβυσε ἀπὸ τὴν λειτουργία τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς τὴν ἀναφορά «περὶ τῶν ἀπίστων Ἑβραίων».

Λίγο πρὶν ἀπὸ τὸν θάνατό του προχώρησε ἀκόμη περισσότερο καὶ συνέταξε ὁ ἴδιος τὴν ἀκόλουθη προσευχή:

★ «Ἀντιλαμβανόμαστε τώρα πὼς ἐπὶ ἀναριθμητοὺς αἰῶνες τὰ μάτια μας θολώσαν καὶ τυφλώθηκαν, ὥστε νὰ μὴν εἴμαστε σὲ θέση νὰ ἀναγνωρίσουμε πιά τὸ κάλλος τοῦ ἐκλεκτοῦ σου λαοῦ καὶ, νὰ μὴν ἀναγνωρίζουμε στὸ πρόσωπό του τὰ χαρακτηριστικὰ στοιχεῖα τοῦ πρωτότοκου ἀδελφοῦ μας. Ἀντιλαμβανόμαστε πὼς τὰ βλέφαρά μας σημαδεύτηκαν μὲ τὸ σημάδι τοῦ Καῖν. Ἐπὶ αἰῶνες ὁ Ἄθελ ἔκειτο στὸ αἶμα καὶ στὰ δάκρυα, διότι εἶχαμε ξεχάσει τὴν ἀγάπη σου. Συγχώρεσέ μας γιὰ τὴν κατὰρα ποὺ ἀδίκως ἐναποθέσαμε ἐπὶ τοῦ ὀνόματος τῶν Ἑβραίων. Συγχώρεσέ μας γιὰ τὴν κατὰρα σὲ σταυρώσαμε γιὰ δευτέρη φορά».

ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

Μία έκδοσις τοῦ Κ.Ι.Σ.

Γιὰ δευτέρη χρονιά τὸ Κεντρικὸ Ἰσραηλιτικὸ Συμβούλιο κυκλοφόρησε τὸ Ἡμερολόγιο τοῦ νέου ἔτους Λουάχ 5741 (1980/81).

Ἡ φετεινὴ έκδοσις (τὴν ὁποία ἐπιμελήθη ὁ Ραββίνος κ. Ἰ.Λ. Σαμπεταιί), περιέχει παράρτημα μὲ Προσευχές καὶ Εὐχαριστίες, καθὼς καὶ ἐπεξηγήσει τῶν διαφόρων ἑορτῶν.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Γραφεῖα: Σουρμελή 2
Ἀθήναι (109) - Τηλ. 88.39.952

★ Ἐκδότης: τὸ Κ.Ι.Σ. ἐκπροσωποῦμεν ὑπὸ τοῦ Προέδρου του κ. Ἰωσήφ Λόβιγγερ, ὁ ὁποῖος εἶναι καὶ ὑπεύθυνος συμφώνως τῷ νόμῳ (Σουρμελή 2 - Ἀθήναι).

★ Ἐπιμέλεια ἐκδόσεως: Νίκος Τσαπίδης, μέλος τῆς Ἐνώσεως Συντακτῶν Περιοδικοῦ Τύπου.

★ Ὑπεύθυνος φωτοσυνθέσεως: Κατασοῦνη ΕΠΕ, Σπ. Δοντά 10, Ἀθήναι.

★ Ἡ ἀναδημοσίευσις κειμένων εἶναι ἐλευθέρη, μὲ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι θὰ ἀναφέρεται ἡ πηγή: Περιοδικὸ «Χρονικά», Κεντρικὸ Ἰσραηλιτικὸ Συμβούλιον.

Δελτίον δημοσιευμάτων Τύπου

1. ΠΕΡΙ ΕΒΡΑΙΩΝ

Νέα: Σε έρευνα για τις θρησκευτικές μειονότητες στην Ευρώπη, ειδικά για την Γερμανία σημειώνεται: «Τα τελευταία χρόνια παρουσιάζεται μία εντεινόμενη τάση να προσκαλείται σε διάφορες τελετές και ένας Εβραίος ιερέας που παίρνει θέση δίπλα στον Καθολικό ιερέα ή τον Διαμαρτυρόμενο πάστορα Παρ' όλα αυτά, η ναζιστική περίοδος έχει αφήσει άνοιχτες πληγές και η εβραϊκή κοινότητα που ξανασυνκεντρώνεται πάλι έχει ελάχιστο μόνο μέρος της παλιάς δυνάμεώς της» (5.6.80)

Ήμερα (Πατρών): Ο 79χρονος Μαϊκ Πασκέρ (γνωστός, επίσης, και με το όνομα Μέσις Πασκεβίους) αντιμετωπίζει το ενδεχόμενο να διαταχθεί ή απέλαση του από τις Ήνωμένες Πολιτείες, στις οποίες διαμένει τα τελευταία 30 χρόνια, γιατί η Αμερικανική υπηρεσία μεταναστεύσεως ανακάλυψε ότι κατηγορείται για συμμετοχή στην εκτέλεση εκατό και πλέον Εβραίων στη Λιθουανία, κατά την διάρκεια του Β' Παγκοσμίου πολέμου, γεγονός που απέκρυψε από τις Αμερικανικές αρχές το 1950, όταν έκανε αίτηση για να μεταναστεύσει στις ΗΠΑ. (18/6/80)

Μακεδονία: Ο κ. Π.Κ. Ένεπεκίδης παρουσιάζει το άρθρο του αυστριακού γιατρού Ράντβανερ, ο οποίος σε άρθρο του, με ημερομηνία 10 Ιουνίου 1888, σε αυστριακό περιοδικό για τη Θ/νική, σημειώνει, μεταξύ των άλλων: «Οι υγειονομικές συνθήκες (της Θεσσαλονίκης) παρουσιάζουν πολλές ελλείψεις. Το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού που αποτελούν οι Εβραίοι των πτωχότερων τάξεων κατοικεί σε βρώμικα παλιά ξύλινα σπιτία κολλημένα το ένα δίπλα στο άλλο. Οι στενοί ακάθαρτοι δρόμοι η δεν είναι καθόλου λιθωστρωμένοι ή πάρα πολύ ελαττωματικοί - μια εξαίρεση αποτελεί ο Φραγκομαχαλάς και η παραλιακή οδός». (22/6/80)

Μακεδονία: Σε άρθρο με τίτλο «Οι θρησκευτικές μειονότητες επικρατούν πλήρως στην Πόλη», σημειώνει, μεταξύ άλλων: «Οι Έλληνες, οι Εβραίοι και οι Αρμένιοι αποτελούν την ραχοκοκαλιά της επιχειρηματικής κοινότητας της Κωνσταντινουπόλεως. Η αποδοχή των φόρων, που δίνεται στη δημοσιότητα κάθε χρόνο, δείχνει ότι οι μουσουλμάμοι είναι, ακόμη οι πιο πλούσιοι κάτοικοι της πόλεως. Εκτός των χριστιανικών μειονοτήτων, υπάρχουν περίπου 18.000 Εβραίοι που ζουν στην Κωνσταντινούπολη, την Άγκυρα και τη Σμύρνη. Είναι οι Σεφανίτι, μέλη ενός παραρτήματος του Ιουδαισμού από την Ιβηρική χερσόνησο» (29/6/80)

Ελληνικός Βορράς: Αναδημοσιεύει από τα «Χρονικά» του θέματος της αναγραφής αντισημιτικών συνθημάτων στο Πανεπιστήμιο Θ/νικής (2/7/80)

Γυναικα: «5.877 τόποι μαρτυρίου και εξόντωσης». Η Πολωνία απέκτησε την πιο πρωτότυπη και την πιο θλιβερή εγκυκλοπαίδεια: την εγκυκλοπαίδεια των στρατοπέδων συγκέντρωσης και όλων των χώρων μαρτυρίου, στο πολωνικό εδαφός στη διάρκεια της ναζιστικής κατοχής. Είναι ένα τεράστιο έργο, όπου καταγράφονται 5.877 τόποι μαρτυρίου και ομαδικής εξόντωσης και δίνονται λεπτομέρειες για το είδος και την έκταση των εγκλημάτων που διαπραχθηκαν σε καθέναν απ' αυτούς τους τόπους. Μερικά κεφάλαια απ' αυτή την πολύτιμη για την ιστορική μνήμη (κι όχι μόνο των Πολωνών) εγκυκλοπαίδεια. Τα στρατόπεδα συγκέντρωσης και οι άλλοι χώροι ομαδικής εξόντωσης. Οι φυλακές και τα κρατητήρια, ο ρόλος τους στο πρόγραμμα εξόντωσης του πολωνικού έθνους. Τα στρατόπεδα εξορίστων, μεταγωγμένων και «έκκερμανιου» Τα στρατόπεδα καταναγκαστικής εργασίας. Τα παιδιά στις ναζιστικές φυλακές και στα στρατόπεδα. Τα στρατόπεδα αιχμαλώτων πολέμου και η ναζιστική πολιτική για τους αιχμαλώτους πολέμου. Τα γκέττο και το πρόβλημα της εξόντωσης των Εβραίων. Σωματική και ψυχική νοσηρότητα στα στρατόπεδα και τις φυλακές... Σάν έπιμετρο, μπορούμε ν' αναφέρουμε αυτό που έπιε κομπαζόντας ο γενικός διοικητής της Πολωνίας στα χρόνια της κατοχής, ο περιβόητος Χάνς Φράνκ, σε συνέντευξη του της 6 Φεβρουαρίου 1940: «Αν τοιχοκολλούσα άφισες κάθε φορά που γίνονταν εκτέλεση Πολωνών, δεν θα έφταναν όλα τα δάση της Πολωνίας για την παραγωγή του χαρτιού που θα χρειαζόταν για να τυπωθούν αυτές οι άφισες!» Ποιος είπε πως η εποχή της βαρβαρότητας είναι μακρινή για την Ευρώπη; (2/7/80).

Οικονομικός Ταχυδρόμος: Σε άρθρο του «Περί βανδάλων, Νταχάου και Αουσβίτς» ο κ. Κ. Στυλιδιώτης σημειώνει ότι, «το κυριώτερο και το μεγαλύτερο στην ιστορία στρατόπεδο εξόντωσης εκατομμυρίων ανθρωπίνων υπάρξεων και ιδίως Εβραίων ήταν το διαβόητο Auschwitz. Το Αουσβίτς κατείχε νευραλγική σημασία στη γενοκτονία των Εβραίων (6.000.000 περίπου θύματα συνολικά) και όχι τόσο το Νταχάου. (17/7/80)

Καθημερινή: Σε επιστολή του ο δικηγόρος κ. Διον. Ποταμιάνος, με άφορμη το διάλογο Όρθοδοξων - Καθολικών, και με τίτλο «Αμοιβαία ανοχή» σημειώνει: «Ο Ρενάν, πριν από δέκα χρόνια, πρόβλεψε την τωρινή εξέλιξη των σχέσεων των εκκλησιών, γράφοντας στον πρόλογο του μνημειακού έργου του «Οι Απόστολοι»: «Είναι πιθανόν, πως σε εκατό χρόνια η αριθμητική σχέση μεταξύ των διαμαρτυρομένων, των Καθολικών και των Ιουδαίων δεν θα έχει αισθητά αλλάξει. Αλλά μία μεγάλη αλλαγή θα έχει πραγματοποιηθεί ή μάλλον θα έχει γίνει αισθητή στα μάτια όλων. Κάθε μία απ' αυτές τις θρησκευτικές οικογένειες (στις οποίες ο Ρενάν περιλαμβάνει τους Ισραηλίτες και εξαιρεί τους πιστούς του Ισλάμ), θα έχει δύο είδη πιστών, τούς πιστεύοντες απόλυτα, καθώς στο μεσαίωνα, και τούς άλλους, τούς θυσιάζοντες το γράμμα και κρατώντας το πνεύμα. Αυτό το δεύτερο τμήμα πιστών θα πληθύνεται σε κάθε κοινότητα και καθώς το πνεύμα σμιγει τόσο τούς ανθρώπους, όσο το γράμμα τούς διαιρεί, οι άνθρωποι του πνεύματος κάθε κοινότητας θα καταλήξουν να πλησιάζουν τόσο μεταξύ τους, ώστε θα ξεχάσουν να ενωθούν ολοκληρωτικά. Ο φανατισμός θα χαθεί σε μία γενική ανοχή» (19/7/80)

Καθημερινή: Από τις συζητήσεις ενός προσφατού συνεδρίου Γερμανών συγγραφέων στην Φραγκφούρτη φάνηκε ότι οι Γερμανοί διανοούμενοι έχουν αίσθημα ενόχης για το Ναζισμό. (24/7/80)

Μακεδονία: Ο Καθηγητής κ. Π.Κ. Ένεπεκίδης γράφει τις έντυπώσεις και τις απόψεις του Γερμανού πολιτικού Κάρλ Μπράουν από τη Θεσσαλονίκη του 1876, για την εκεί Εβραϊκή Κοινότητα (27/7/80)

Καθημερινή: Γράφει: «Αυτόν που αποκαλούσαν «Αγγελο του θανάτου», τον ιατρό Τζόσεφ Μέντζελ του Αουσβίτς που 69 χρόνων σήμερα. Ζεί - και περίπου βασιλεύει - στην Παραγουάη, κατάφερε να κινηματογραφήσει το αγγλικό τηλεοπτικό συνεργείο της «Ιντεπέντεντ Τελεβίζιον Νιούς». Τό τηλερεπορτάζ μετέδωσε χθές, και το 3ο γαλλικό Κανάλι, που κάλεσε, μ' αυτή την ευκαιρία στο

πλατώ του αυτόπτες μάρτυρες του ασιτισμού του. «Ήταν ώριος, σαν στάρ του κινηματογράφου, αλλά δεν κοιταζε ποτέ κανέναν στα μάτια». Λέει η Μάργκαρετ Ένγλαντερ, που είδε, με τα μάτια της, τον Μέντζελ να κάνει, πάνω στην κόρη της, τα προσφιλείς του πειράματα. Ένεσες μπλέ βραφής στα μαύρα εβραϊκά μάτια για να γίνουν γαλιανά και «καθαρόσιμα». Και που συχνά τυφλώναν τον πειραματάνθρωπο. (31/7/80)

Καθημερινή: Σε άρθρο του κ. Δ. Κελλή, με τίτλο «Υπό αμφισβήτηση ο στρατηγικός ρόλος της Τουρκίας» σημειώνεται: «Έν αντιθέσει προς την Έβραιοαμερικανική κοινότητα η οποία είναι καλώς οργανωμένη εις την Ουάσιγκτων και εις όλας τας 50 Πολιτείας, οι 450 Έλληνορθόδοξοι Εκκλησiae και 480 Άχελπικαι Όργανώσεις και λοιποί Σύνδεσμοι είναι σχεδόν άδρανεις. Επίσης, εν αντιθέσει προς την Έβραιο - Αμερικανικήν ήγερσιν, η οποία δεν θά εδέχετο προσωπικούς συμβιβασμούς, μερικοί έλληνο - Αμερικανοί ήγεται έχουν υπνωτισθή με δεξιώσεις εις τον Λευκόν Οικόν, με ένα μετάλλιον, με μίαν πτηνί επι Προεδρικού αεροσκάφους διά να μεταφέρουν πίσω την Όλυμπιακήν δάδα, με μίαν αποστολήν σε μία δευτερευούσης σημασίας έπιτροπήν και υποσχέσεις θέσεων εις την κυβέρνησιν» (8/8/80)

Καθημερινή: Σε ανταπόκρισι από τό Παρίσι του κ. Ρ. Σωμεριτή με θέμα «Η Ευρώπη αντιμετωπίζει κύμα νεοφασιστικής τρομοκρατίας» σημειώνεται ότι οι νεοναζι επιτίθενται εναντίον Εβραίων και Αράβων γιατί μισούν και τους μὲν και τοὺς δέ. (17/8/80)

Εμπρός: «Το ἐρχόμενο έτος θά συγκεντρωθούν στην Ίερουσαλήμ πολλές χιλιάδες Εβραίων. Είναι όλοι εκείνοι, που βρίσκονται σκορπισοι σ' όλο τον κόσμο, και που επεζήσαν από τὰ στρατόπεδα συγκεντρώσεως του Χίτλερ.

Είναι η πρώτη συνάντησις του είδους αυτού από τό τέλος του β' Παγκοσμίου Πολέμου. Η έπιτροπή, η υπεύθυνη έπιτροπή γιά την οργάνωση και πραγματοποίηση αυτού του μήτιγκ έχει ήδη ένα προϋπολογισμό από 3/5 χιλιάδες δολάρια. Σκοπός είναι νά αποπσούν φόρο τιμής στα θύματα των στρατοπέδων. (14/8/80)

Έλληνικός Βορράς: Ο υπουργός Θρησκευτικών Υποθέσεων της Πολωνίας, κ. Ζέρζυ Κουμπέρακι, θά επισκεφθή τό Ίσραήλ τον ἐρχόμενο Οκτώβριο. Ο κ. Κουμπέρακι, μέλος της Κεντρικής Έπιτροπής του Πολωνικού Κ.Κ., θά μεταβή στο Ίσραήλ με την ιδιότητά του ως προέδρου της Διεθνούς Έπιτροπής του ιδρύματος ενός επιστημονικού ινστιτούτου, που είναι αφιερωμένο στην μνήμη του Πολωνού εκπαιδευτικού Γιάννους Κορτοζάκ.

Ο Κορτοζάκ, κατά την διάρκεια του β' Παγκοσμίου πολέμου, παρά την προσφορά των ναζιστών νά τον αφήσουν ελεύθερο, δεν θέλησε νά εγκαταλείψη τὰ 200 όρφανά εβραϊκής καταγωγής, γιά τὰ οποία ήταν υπεύθυνος και πεθανε μαζί τους στο κρεματόριο του στρατοπέδου συγκεντρώσεως της Τρεμπλινκα, τό 1942. (14/8/80)

Έλευθεροτυπία: Τουρκικές νεοφασιστικές ομάδες έτοιμάζουν έπιθέσεις κατά της εβραϊκής κοινότητας στην Τουρκία, σύμφωνα με πληροφορίες της τουρκικής αστυνομίας (21/8/80).

Καθημερινή: Απεβίωσε, σε ηλικία 91 χρόνων, ο πατέρας της Άννας Φράνκ, Όττο (21/8/80).

Βήμα: Έρευνα του Β. Π. Μαθιοπούλου με θέμα «Περιμενουν τη δικη τους 2.500 ναζι έγκληματιες». (21/8/80)

2. ΠΕΡΙ ΙΣΡΑΗΛ

Άθηναϊκές έφημερίδες: Η Έλλάς και τό Ίσραήλ υπέγραψαν την πρώτη τους συμφωνία γιά τουριστική συνεργασία, ανεφεραν αρμόδιες πηγές στην Ίερουσαλήμ. Ο Ίσραηλινός υπουργός Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού κ. Πάτ είπε, ότι η Έλλάς και τό Ίσραήλ είναι οι δύο πιό ανεπτυγμένες τουριστικά χώρες της περιοχής της Μεσης Ανατολής. (25/6/80)

Μακεδονία: Κυψέλες από πλαστικό σχεδίασαν Ίσραηλinoί φοιτητές. Πλεονεκτούν σημαντικά από τις ξύλινες κατασκευές (16/7/80).

Άθηναϊκές έφημερίδες: Ο Όργανισμός Βαμβάκος διαργανώνει εκπαιδευτική έκδρομή γιά τοὺς προοδευτικούς βαμβάκοκαλλιερ-γητές στο Ίσραήλ, μεταξύ 25 Αυγούστου έως 5 Σεπτεμβρίου.

Έλληνικός Βορράς: Δημοσιεύει την πληροφορία ότι «Μία μεγάλη ομάδα νέων, αγοριών και κοριτσιών, από δεκα χώρες της Ευρώπης και τό Ίσραήλ που βρίσκεται στη Θεσσαλονίκη και φιλοξενείται από τους δύο ροταριανούς όμιλους της πόλης, επισκεφθηκε τον ύπουργό Βορείου Ελλάδος κ. Νικόλαο Μάρτη. Οι επισκεπτες φοιτητές και φοιτήτριες πανεπιστημίων, χαιρέτησαν τον κ. ύπουργό σαν εκπρόσωποι της νεολαίας των χωρών που αντιπροσωπεύουν, παρακολουθήσαν μια σύντομη κατατοπιστική όμιλια του γιά την Βόρεια Έλλάδα και στη συνέχεια τις συμπληρωματικές πληροφορίες που τοὺς έδωσε γιά περιοχές και ιδρύματα που έχουν ήδη επισκεφθεί, όπως η Πέλλα, Έδεσσα, Βεργίνα, τὰ μουσεία και ιδιαίτερα την νέα έκθεση των θυσιαυρών του Μεγάλου Άλεξάνδρου». (1/8/80).

Πατρίς (Πύργου): Δημοσιεύει «Έντυπώσεις από έπίσκεψη στην Αίγυπτο και τό Ίσραήλ» του κ. Ν. Κοντογιαννόπουλου, τ. βουλευτοὺ Ηλείας. (13/8/80).

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΒΑΣΟΥ Π. ΜΑΘΙΟΠΟΥΛΟΥ·
Εικόνες Κατοχής.
(Έκδόσεις «Μετόπη», 1980)

Τό βιβλίο αυτό, όπως αναφέρει κι ο συγγραφέας του - γνωστός δημοσιογράφος κ. Β. Μαθιοπούλος — είναι συμπύκνωση μιάς έρευνας στο φωτογραφικό τμήμα του γερμανικού Όμοσπονδιακού Αρχείου. Οι φωτογραφίες που δημοσιεύονται πάρθηκαν, στο διάστημα 1941 - 1944, από τὰ γερμανικά συνεργεία της Ούφα και συνθέτουν την πιό ζωντανή εικόνα της κατοχικής

Ελλάδος.

Οι φωτογραφίες αυτές ξαναθυμίζουν στους παλαιότερους τραγικές άναμνήσεις και ζωντανεύουν γιά τη νέα γενιά μία φοβερή περίοδο του νεώτερου Έλληνισμού. Αποτελούν, όμως, τὰ φωτογραφικά αυτά ντοκουμέντα και μία πρόκληση:

Συγκεκριμένα, όπως σημειώνει ο Β. Μαθιοπούλος, στο βιβλίο περιέχονται, εκτός των άλλων:

«εικόνες από τό διωγμό των Έλληνοεβραίων. Και τέτοιες υπάρχουν και στην Έλλάδα: στα Γιάννενα και στη Θεσσαλονίκη, όπου έγιναν οι μεγαλύτερες καταδιώξεις

Πολλές έχει δημοσιεύσει η Ίσραηλινή (Σημείωση «ΧΡΟΝΙΚΑ» Ίσραηλιτική) Κοινότητα. Αλλά υπάρχουν ασφαλώς και άλλες στα χέρια ιδιωτών όσες θεθαia δεν καταστράφηκαν. Και τό θιβλίο αυτό πιστεύουμε πως θά δώσει την ευκαιρία νά δημοσιευθούν άπ' όλα τὰ διαμερισματα της χώρας όσες φωτογραφίες άπεικονίζουν γεγονότα της περιόδου 1941 - 1944».

Τὰ «ΧΡΟΝΙΚΑ» πιστεύουν ότι τό βιβλίο αυτό, με τὰ αποκλειστικά στοιχεία του, άξίζει νά διαβαστεί εύρύτερα και νά δώσει την ευκαιρία και σ' άλλες παρόμοιες εκδόσεις.

עץ חיים היא

Δένδρον ζωῆς εἶναι ἡ Τορά...
(Παροιμ. 3:18)